

Operation for svulst i bugspytkirtel, galdeveje og tolvfingertarm

Du er blevet tilbudt en operation, hvor du får fjernet en del af bugspytkirtlen. Årsagen kan være en godartet eller ondartet svulst.

Denne pjece beskriver forløbet før, under og efter din operation. Den kan ikke besvare alle spørgsmål, så du og dine pårørende er velkomne til at stille spørgsmål til os, hvis I har behov for det.

SÅDAN FOREGÅR OPERATIONEN

Inden operationen får du den medicin, du har aftalt med anæstesilægen.

På operationsafsnittet bliver du mødt af anæsthesipersonalet. Inden du bliver bedøvet, vil anæstesilægen anlægge et 'smertekateter' (epiduralkateter) i ryggen på dig. Du får også lagt et drop på siden af halsen, som bliver brugt til at tilføre væske og medicin.

Operationen foregår i fuld bedøvelse.

Operationen har oftest til formål at fjerne 'hovedet' af bugspytkirtlen, hvor svulsten sidder. Denne del af bugspytkirtlen er omgivet af tolvfingertarmen, som derfor også må fjernes. Samtidig fjernes cirka en tredjedel af mavesækken samt galdeblæren og den nederste del af galdegangen ned mod tolvfingertarmen. Efterfølgende tarmkontinuiteten reetableres.

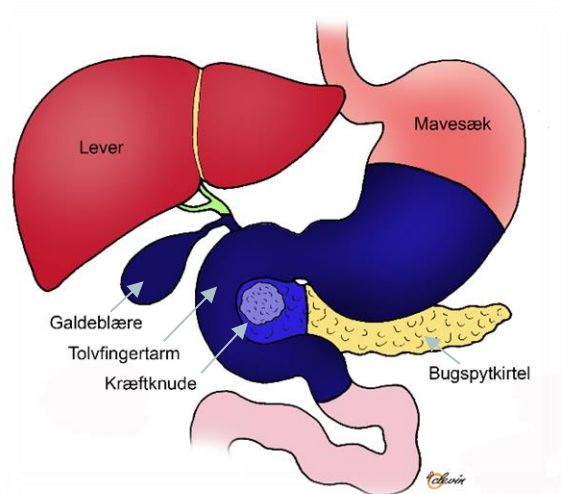
Operationen varer cirka 5 timer.

Under operationen lægges dræn i bughulen for at fjerne den sårvæske, som altid dannes efter en større operation. Drænet fjernes igen, når produktionen af sårvæske er aftagende. Lægen vurderer, hvornår det er tilfældet.

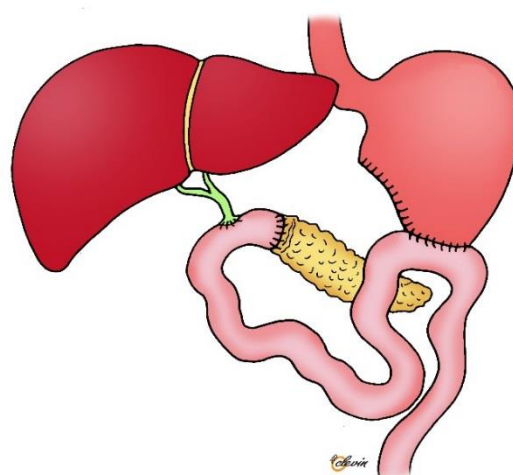
Efter operationen bliver du kørt til opvågningsafsnittet, hvor du bliver observeret, indtil du er vågn efter bedøvelsen. Du skal blive på

opvågningsafsnittet indtil næste dag. Her vil der hele tiden være personale omkring dig.

Du kan forvente at blive udskrevet cirka 10 dage efter operationen. I enkelte tilfælde kan indlæggelsestiden være længere på grund af komplikationer til operationen.

Før operationen. Copyright: Lotte Clevin.

Efter operationen. Her ses hvordan organerne sidder efter operationen. Copyright: Lotte Clevin

SÅDAN FORBEREDER DU DIG I UGERNE OP TIL OPERATIONEN

Motionér hver dag

Det er vigtigt, at du er i så god fysisk form som muligt. Prøv derfor at få lidt motion hver dag, gerne i form af en gå- eller cykeltur.

Spis efter de kostråd, du har fået

Det er vigtigt, at din ernæringstilstand ved indlæggelsen er så god som muligt. Gør derfor brug af de kostråd, du har fået til forundersøgelsen i vores ambulatorium.

Undgå alkohol og tobak

Vi anbefaler, at du undgår at ryge og drikke alkohol i mindst 4 uger før operationen, da rygning og alkohol kan øge risikoen for komplikationer i forbindelse med operationen. Du må gerne bruge nikotinplaster.

Tal med venner og familie

Tal med din familie og nære venner, og lad dem gerne læse denne pjece. Skriv eventuelle spørgsmål ned, så kan du få svar i forbindelse med indlæggelsen. Det kan være en god idé at have en pårørende med ved ambulante og andre samtaler undervejs. Det betyder meget at have en at tale med bagefter, når man har fået vigtig information.

Undlad naturmedicin og kosttilskud

Naturlægemidler og kosttilskud (fx fiskeolie) kan øge risikoen for blødning, påvirke blodtrykket og forlænge udskillelsen af medicin, som anvendes ved bedøvelsen. Vi anbefaler derfor, at du holder pause med naturlægemidler og kosttilskud i ugen op til operationen.

Hvis du har diabetes

Dagen før operationen skal du tage din vanlige diabetesmedicin (tabletter/insulin), som du plejer. På operationsdagen skal du undlade al vanlig diabetesmedicin.

Hold pause med blodfortyndende behandling

Hvis du er i behandling med blodfortyndende medicin (fx Marevan, Marcoumar®, Plavix®, Persantin®), aftaler vi til forundersøgelsen, hvordan du skal holde pause med disse præparater. Du er også velkommen til at kontakte os 1 uge inden indlæggelsen for at få

nærmere besked om, hvornår og hvor længe du skal holde pause med blodfortyndende medicin.

SÅDAN FORBEREDER DU DIG I DAGENE FØR OPERATIONEN

Mød op til forberedelser i sygeplejeambulatoriet

Hverdagen før eller et par dage før operationen skal du møde i vores sygeplejeambulatorium til forberedelser. Der vil blive skrevet journal, og du får taget blodprøver og eventuelt et EKG. I løbet af dagen taler du med en sygeplejerske om dit indlæggelsesforløb. Du skal også tale med en anæstesilæge om bedøvelse og smertebehandling. Derudover kommer du til at tale med den læge, der skal operere dig, hvis ikke du allerede har talt med lægen til forundersøgelsen i ambulatoriet. Hvis lægen ikke er til stede denne dag, kommer du til at hilse på lægen på selve operationsdagen.

På selve operationsdagen skal du møde på A1 kl. 6.00.

Vask dig grundigt før operationen

Tag et bad om aftenen eller morgenen, og vask dig grundigt med vand og sæbe – særligt i navlen. Undlad at smøre dig med creme, da det gør desinfektion vanskeligere. Tag rent tøj på.

Fjern makeup og løse genstande

Af hensyn til hygiejne og sikkerhed under operationen skal du forberede dig således:

- **Makeup.** Fjern al makeup og neglelak. Under operationen skal vi kunne iagttage din hud naturlige farver.
- **Smykker.** Fjern løse dele såsom smykker, ur og ringe. Smykker er samlingssted for bakterier, der øger risikoen for infektion.
- **Daglige hjælpemidler.** Brillen, høreapparat og tandprotese tager vi af dig lige inden bedøvelsen.
- **Kontaktlinser.** Linser må du gerne beholde i. Fortæl dog sygeplejersken, hvis du bruger linser.

Mød fastende til operationen

Du skal faste inden bedøvelsen, så din mavesæk er helt tom. Møder du ikke fastende, kan vi være nødt til at aflyse din aftale. Følg derfor disse regler:

- Du må ikke spise fra midnat dagen inden operationen. Du må heller ikke drikke mælkeprodukter.
- Du må gerne drikke klare væsker indtil 2 timer før. Det kan fx være vand, saftvand eller te og kaffe uden mælk.
- For dit velbefindende før og efter bedøvelsen anbefaler vi, at du drikker et stort glas sød saft 2 timer før den planlagte operation og derefter ingenting, indtil bedøvelsen er overstået.
- Du må indtage medicin ifølge aftale med anæstesilægen. Spørg, hvis du er i tvivl.

EFTER OPERATIONEN – MENS DU ER PÅ HOSPITALET

Forvent at være koblet til udstyr

Når du vågner, vil du være koblet til følgende udstyr:

- **ltslange.** lter dit blod, så dine sår og ar heler bedre.
- **Sonde i næsen.** Sonden går gennem din næse til mavesækken. Sonden kobles til sug, så sammensyningerne i maven får lov til at hele.
- **Dræn i bughulen;** I højre side af dit maveskind vil der sidde 1 plastikrør, der også kaldes dræn. Igennem drænet kan overskydende væske fra maven løbe ud.
- **Smertekateter (epiduralkateter) i ryggen.** I din ryg sidder det lille plastikrør, som anæstesilægen lagde inden din operation. Du får smertestillende medicin igennem røret. Røret er koblet til en pumpe, der giver dig smertestillende medicin. Du kan ved et tryk på en knap give dig selv en ekstra dosis, hvis du har behov for det.
- **Kateter i urinblæren.** I dit urinrør og din urinblære ligger der en slange, der skal tømme din blære. Slangen er koblet til en pose, der opsamlers din urin det første døgn.

- **Drop i blodåre.** Droppet kan sidde på hånden eller armen eller på siden af halsen.

Fortæl os om dine smerter

Der er vigtigt, at du fortæller os om dine smerter, så vi kan tilpasse smertelindringen til dit behov.

Smertebehandlingen gør, at du kan trække vejret godt igennem, hoste slim op og komme ud af sengen. Vi vil også spørge ind til dine smerter. Vi bruger en skal fra 0 til 10, når vi spørger ind til dine smerter. Her betyder 0 ingen smerter, og 10 betyder værst tænkelige smerter. Vi kan ikke love dig, at du vil være smertefri under hele indlæggelsen, men smerterne skal være tålelige, så du kan komme ud af sengen og komme omkring.

Kom hurtigt ud af sengen

Det er yderst vigtigt, at du er fysisk aktiv efter operationen. Det forebygger komplikationer såsom blodpropper og lungebetændelse. Du kommer dig hurtigere og bedre efter operationen, når du kommer ud af sengen allerede fra første dag. Du vil få hjælp af plejepersonalet til at komme op at sidde i en stol samt til at gå rundt på afdelingen.

Vi regner med at du den første dag efter operationen er oppe i 4 timer og går 3 ture på gangen. Anden dag efter operationen kan du være oppe i 8 timer og gå 3 eller flere ture på gangen. Det er vigtigt, at du forsøger at overholde planen, da det er med til at forebygge komplikationer efter operationen. Lad gerne dine pårørende ledsage dig på dine ture rundt i afdelingen.

Kom skånsomt ud af sengen

For at skåne dit operationssår skal du lære at komme op i og ud af sengen på en bestemt måde:

- Bøj benene og tril om på siden.
- Før benene ud over sengekanten, samtidig med at du støder fra med den øverste arm.
- Stød fra med den underste arms albue, når kroppen er fri af madrassen.

Tag imod hjælp til hygiejne

Plejepersonalet hjælper dig med den personlige hygiejne og andre fornødenheder, indtil du igen kan klare det selv.

Brug PEP-fløjte

Du får udleveret en såkaldt PEP-fløjte, som skal hjælpe dig med at trække vejret dybt nok og med at løsne sekret mere effektivt efter operationen. Vi anbefaler, at du bruger PEP-fløjten hver time (3 x 10 pust) de første døgn efter operationen. Herefter anbefaler vi, at du bruger fløjten 4-6 gange om dagen for at forebygge komplikationer fra luftvejene.

Trap langsomt op til almindelig kost

På operationsdagen, efter operationen må du indtage vandig væske, max 1000 ml. Fra den første dag efter operationen og 3 dage frem må du indtage flydende kost og skal drikke 3 proteindrikke dagligt. Fra 4. dag må du indtage blød kost, og almindelig mad fra 5. dag efter operationen. Hvis der skulle opstå opkastninger har vi mulighed for at genanlægge sonden ned i mavesækken for at aflaste maven. Hvis det kniber med at indtage tilstrækkeligt væske, har vi mulighed for at give ernæring direkte ind i blodåren.

Vi giver dig væske i det drop, du har i hånden eller på siden af halsen.

Du vil komme til at tale med en diætist, inden du bliver udskrevet. Alternativt aftaler vi en samtale for dig og diætisten efter din udskrivelse.

Når du skal i gang med at spise almindelig kost igen, kan du i den første tid opleve kvalme, madlede og manglende appetit. Alligevel er det meget vigtigt, at du kommer i gang med at spise, så du kan bevare sin muskelstyrke og fremme helingen af dine sår. Du kan få medicin mod kvalmen.

Forvent at få målt blodsukker

Da en del af din bugspytkirtel er fjernet under operationen, kan det påvirke evnen til at regulere blodsukkeret i blodet. Derfor måler vi dit blodsukker op til 6 gange i døgnet for at følge bugspytkirtlens funktion. Hvis du har behov for det, supplerer vi med insulin. Inden din udskrivelse laver vi aftaler med diabetesafsnittet, hvis det viser sig nødvendigt.

Forvent at få taget blodprøver og EKG hver dag

I de første dage vil du få taget blodprøver og EKG hver dag.

Tyg tyggegummi for at fremme tarmfunktionen

For at sikre, at din mave-tarm-funktion påvirkes mindst muligt, vil vi give dig afføringsmiddel, hvis du har brug for det. Desuden beder vi dig om at medbringe og tygge sukkerfrit tyggegummi minimum 3 gange om dagen, da det fremmer tarmfunktionen. Hvis du efter operationen oplever ændringer i dit afføringsmønster (specielt diarré), kan det skyldes en nedsat udskillelse af fordøjelsesenzymer, fordi bugspytkirtlen er blevet mindre. Du kan få manglende enzymer i form af kapsler.

Få fjernet klips og dup såret tørt efter brusebad

Såret på maven er sat sammen med små klips. Disse klips skal fjernes 10-12 dage efter operationen, enten på afdelingen eller hos din egen læge, hvis du er udskrevet inden. Hvis såret ikke væsker, fjernes plastret 1 døgn efter operationen. Herefter kan du tage brusebad.

Når du tager brusebad, må vand og sæbe gerne løbe ned hen over såret. Dup såret tørt med et rent håndklæde efter badet. Herefter er det i hovedreglen ikke nødvendigt at bruge plaster. I den periode, hvor du har klips i huden, må du ikke tage karbad, gå i spabad, sauna, svømmehal og lignende.

NÅR DU KOMMER HJEM

Beskyt arret

For at få et pænt ar, anbefaler vi, at du beskytter arret med såkaldt englehud-tape, som du kan købe på apoteket. Du kan bruge englehud, når klipsene er fjernet og 3 måneder frem. Beskyt også arret mod sollys det første år for at undgå misfarvning af arret. Brug rigelig solcreme, eller fortsæt med at bruge englehud-tape. Det er normalt, at et ar klør, når såret heler. Det er også normalt at have blå mærker omkring såret. Disse forsvinder af sig selv i løbet af nogle uger. Rødfarvning af huden lige omkring klipsene er også normalt og kræver ingen behandling. Sårinfektioner ses sjældent, men kan forekomme. Hold øje med svær rødme, hævelse og varme omkring såret. Der kan også forekomme pusflåd (gulligt eller brunligt tyktflydende sekret, der kan være ildelugtende). Henvend dig til din egen læge, hvis du har mistanke om sårinfektion.

Tal om det, der er svært

Det kan være en stor omvæltning at blive udredt for eller at få konstateret kræft og gennemgå en operation. Der kan komme dage, hvor dit humør halter, og hvor alt kan virke uoverskueligt. Det skal der være plads til. Alle har brug for støtte og nogen at tale med. Det er en naturlig reaktion at føle angst og måske være urolig over at komme hjem igen, med det er et forbigående fænomen, der godt kan vare op til nogle måneder. Din familie, dine venner og din egen læge kan være en god støtte for dig. Desuden har Kræftens Bekæmpelse forskellige tilbud til dig.

Undgå tunge løft

For at skåne dit operationsområde mest muligt må du kun løfte begrænset i en periode 8 uger. Som hovedregel skal du ikke løfte mere, end hvad der svarer til 1 kg i hver hånd, eller det der svarer til smertegrænsen.

Det er individuelt, hvor smertegrænsen går, så lyt til din krop og respektér dens signaler. Det må ikke presse eller gøre ondt i maven. Du må gerne lave almindeligt husholdningsarbejde.

Vær fysisk aktiv

Det er vigtigt, at du er fysisk aktiv, og du må genoptage fysisk aktivitet umiddelbart efter operationen.

Du må gerne gå ture dagligt. Gør efterhånden turene længere og længere, og sæt tempoet op. Tag også gerne en cykeltur, og gør gradvist turene længere, men undgå stejle bakker i starten.

Du må svømme, når klipsene er fjernet, og såret er helet.

Forvent at være sygemeldt i en periode

Det er individuelt, hvornår du er i stand til at genoptage dit arbejde. Det kommer an på, hvor belastende dit arbejde er. Tal med lægen om dit behov, inden du bliver udskrevet, eller tal med din egen læge efter udskrivelsen.

Spis tit og lidt

Det er meget almindeligt, at man ikke er særlig sulten i tiden efter operationen. Det er dog meget vigtigt, at du spiser, da kroppen har brug for næring til at kunne hele og blive klar til eventuelt yderligere behandlinger. Følg disse råd:

- **Spis tit og lidt.** Mavesækken er ikke så stor, som den var før operationen, og den kan tage længere tid om at tømme sig end tidligere. Spis derfor små måltider 6-8 gange om dagen.
- **Drik kun lidt til maden.** Væske fylder, så drik gerne 20 minutter før og efter måltid i små mundfulde.
- **Undgå stort indtag af søde sager.** Hvis du spiser eller drikker noget, det er meget sødt, kan du risikere, at du bliver utilpas. Dette kaldes også for dumpingsyndrom. Du skal ikke undgå sødt, men blot fordele det søde over hele dagen.
- **Spis energi- og proteinrig kost.** Spis rigeligt af kød, fisk, æg, mælk og ost. Supplér gerne med proteindrikke mellem måltiderne.

Forvent at være træt

Det er naturligt at føle sig træt efter en stor operation, også selvom du ikke har udført fysisk aktivitet eller lider af søvnmangel. Det er normalt, at almindelige daglige gøremål kan blive uoverskuelige, og det kan være svært for dig at komme i gang med de ting, du gerne vil og plejer at gøre. Denne form for træthed kan ikke hviles væk – tværtimod kan det blive svært at sove om natten, hvis du hviler meget i løbet af dagen. Fysisk aktivitet kan være et effektivt middel mod træthed – gerne kombineret med et hvil midt på dagen.

Tal med lægen om bilkørsel

Der er ingen egentlige restriktioner i forhold til bilkørsel, medmindre du er påvirket af smertestillende medicin, der nedsætter din opfattelses- og reaktionsevne. Tal med lægen om bilkørsel, inden du bliver udskrevet.

Genoptag seksuelt samvær, når du er klar til det

Du skal ikke være bange for at genoptage seksuelt samvær, når du har kræfter og lyst til det. Det kan på ingen måde skade dig.

KONTROL

Under operationen er der sendt materiale til undersøgelse. Der kommer svar på materialet efter cirka 10 hverdage. Hvis du er udskrevet, inden der er svar, får du en tid med hjem til ambulatoriet, hvor du

kommer og får svar på prøverne. Et eventuelt kontrolprogram herefter vil blive tilrettelagt efter individuel vurdering.

MULIGE KOMPLIKATIONER

Komplikationer i forbindelse med operationen kan fx være sårinfektion, lungebetændelse, urinvejinfektion, ansamling i bughulen, utætheder på sammensyningerne eller diabetes. Derudover kan der forekomme fordøjelsesproblemer på grund af mangel på enzymer fra bugspytkirtlen.

KONTAKT OG MERE VIDEN

Har du spørgsmål til operationen, er du velkommen til at kontakte os.

Du kan finde yderligere information om kræft i bugspytkirtlen på Kræftens Bekæmpelses hjemmeside www.cancer.dk.

Kontakt

Mave- og Tarmkirurgisk Sengeafsnit A1

Tlf. 97 66 11 33

Vi træffes bedst 9.00 – 14.00